

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)

Dnem 1. ledna 2002 nabude účinnost zákon č. [100/2001](#) Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí). Jedná se o právní předpis, který upravuje jeden z nejvýznamnějších preventivních nástrojů sloužících k ochraně životního prostředí – proces posuzování vlivů na životní prostředí, jinak známý pod označením EIA (z anglického Environmental Impact Assessment).

Dnem 1. ledna 2002 nabude účinnost zákon č. [100/2001](#) Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí). Jedná se o právní předpis, který upravuje jeden z nejvýznamnějších preventivních nástrojů sloužících k ochraně životního prostředí – proces posuzování vlivů na životní prostředí, jinak známý pod označením EIA (z anglického Environmental Impact Assessment). Zákon č. [100/2001](#) Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (dále jen „zákon“) není prvním vnitrostátním právním předpisem, který proces EIA upravuje. Proces EIA se objevil v našem právním řádu poprvé v zákoně č. [17/1992](#) Sb., o životním prostředí, jehož rámcová úprava byla záhy podrobně provedena zákonem č. [244/1992](#) Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Proces EIA je tedy v České republice aplikován již více než osm let. Za tuto dobu se při aplikaci dosavadní právní úpravy ukázaly určité nedostatky, které spolu s požadavky na aproximaci s příslušnou právní úpravou Evropské unie a požadavky na provedení závazků České republiky vyplývajících z příslušných mezinárodních smluv vedly k přípravě a přijetí nového zákona.

Stávající právní úpravu zákon ke dni své účinnosti ruší pouze zčásti. Zákon č. [244/1992](#) Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, který dosud pokrýval celou oblast posuzování, se k uvedenému datu přejmenovává na zákon o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí. Z uvedeného zákona zůstává v platnosti pouze část upravující posuzování koncepcí, kterou představuje § 14 a příloha č. 3, tedy ta část zákona, která je všeobecně považována za nedostatečnou a vágní. Návrh nového zákona upravoval komplexně i posuzování koncepcí. Příslušná část však byla vypuštěna při projednávání předlohy v Parlamentu ČR. Paradoxně tak zůstane i nadále v platnosti nejméně kvalitní část stávající právní úpravy. Druhým předpisem, který dozná nabytím účinnosti zákona podstatnou změnu, je již výše zmíněný zákon o životním prostředí. Z tohoto zákona jsou vypuštěny ustanovení § 20 až 26 a přílohy č. 1 až 4, které nový zákon plně nahrazuje.

Nová právní úprava vychází z úpravy stávající, kterou doplňuje o některé chybějící prvky a v ostatních směrech usiluje o její zpřesnění. Jelikož proces posuzování vlivů na životní prostředí je postup velice specifický, je vyloučena aplikace správního řádu, pokud zákon nestanoví jinak. Taková úprava potom vyžaduje, aby zákon proces upravoval velice přesně a podrobně. Oproti stávající právní úpravě zákon proces skutečně precizuje. Nově jsou stanoveny lhůty pro provedení jednotlivých procesních úkonů, a to jak pro správní úřady, tak účastníky procesu. Na druhou stranu je zákonu třeba vytknout složité a komplikované formulace textu některých ustanovení, které mohou vést k jejich nepochopení a k výkladovým problémům. Zpřesněno bylo také vymezení předmětu posuzování, kterým jsou v zákoně vymezené záměry, za které se považují stavby, činnosti a technologie uvedené v příloze č. 1 k zákonu, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Obligatorně podléhají posuzování záměry uvedené v příloze č. 1 kategorii I. Záměry uvedené v téže příloze, ale kategorie II, podléhají posuzování v případě, že je tak stanoveno ve zjišťovacím řízení (viz dále). Posuzování podléhají rovněž změny výše uvedených záměrů, pokud má být zvýšena jejich kapacita či rozsah o 25% a více nebo pokud se významně mění technologie

záměru, řízení provozu nebo způsob užívání a pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení. Zakotvení zjišťovacího řízení za účelem předběžného posouzení významnosti změny záměru a tudíž i stanovení, zda proces posuzování proběhne či nikoliv, má odstranit nejasnosti a aplikační problémy, které představuje nejasné vymezení okruhu změn záměrů podléhajících posuzování podle platného zákona č. [244/1992](#) Sb. Z posuzování jsou vyloučeny záměry, o kterých tak, za splnění stanovených podmínek, rozhodne vláda. Vláda rozhoduje vždy o konkrétním záměru a nikoliv o kategorii záměrů jako celku. Vyloučit určitý záměr z posuzování lze pouze za situace nouzového stavu, stavu ohrožení a válečného stavu, dále existuje-li naléhavý důvod obrany nebo plnění mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a v případě, kdy záměr slouží k bezprostřednímu odvrácení důsledků nebo ke zmírnění nepředvídatelné události, která by mohla vážně ohrozit zdraví, bezpečnost, majetek obyvatelstva nebo životní prostředí. V případě, že vláda záměr z posuzování vyloučí, musí o svém odůvodněném rozhodnutí informovat veřejnost a zvážit možnost jiného posouzení vlivů záměru na životní prostředí za účasti veřejnosti. O vyloučení záměru musí vláda rovněž informovat Evropskou komisi a poskytnout jí informace zveřejněné v rámci případného náhradního způsobu posuzování, pokud se uskuteční.

Okruh objektů ve vztahu ke kterým jsou vlivy záměru sledovány, čili rozsah posuzování, vypočítává ustanovení § 2 zákona. Posuzují se vlivy na obyvatelstvo a vlivy na životní prostředí, zahrnující vlivy na živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky, vymezené zvláštními právními předpisy, a na jejich vzájemné působení a souvislosti. Způsob posuzování pak zahrnuje zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení předpokládaných přímých a nepřímých vlivů provedení i neprovedení záměru na životní prostředí. Vychází se ze stavu životního prostředí v dotčeném území v době oznámení záměru. Hodnotí se vlivy při přípravě záměru, jeho provádění, provozování i jeho ukončení, popřípadě důsledky jeho likvidace a dále sanace nebo rekultivace území, pokud povinnost provést poslední jmenované opatření stanoví zvláštní právní předpis. Součástí posuzování záměru je rovněž návrh opatření k předcházení nepříznivým vlivům na životní prostředí provedením záměru, k vyloučení, snížení, zmírnění nebo minimalizaci těchto vlivů, popřípadě ke zvýšení příznivých vlivů na životní prostředí provedením záměru, a to včetně vyhodnocení předpokládaných účinků navrhovaných opatření.

Samotný proces posuzování se zahajuje podáním oznámení. Oznámení předkládá oznamovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která hodlá záměr provést. Obsahové náležitosti oznámení záměru jsou vyjmenovány v příloze č. 3 k zákonu. V případě záměrů posuzovaných obligatorně musí oznámení obsahovat nástin studovaných variant a stěžejní důvody pro oznamovatelem zvolenou variantu s ohledem na vlivy na životní prostředí. Oznamovatel může vypracovat oznámení o obsahu a v rozsahu stanoveném v příloze č. 4 k zákonu, kde je vymezen obsah a rozsah dokumentace. Oznámení se předkládá v písemné podobě a na technickém nosiči dat příslušnému správnímu úřadu. Správním úřadem příslušným k posuzování je Ministerstvo životního prostředí nebo krajský úřad. Záměry uvedené v příloze č. 1, kategorie I a II, jsou dále rozděleny do sloupců A a B. Posuzování záměrů náležejících do sloupce A provádí ministerstvo a posuzování záměrů náležejících do sloupce B provádí krajský úřad. Uvedené pravidlo neplatí v případě záměrů podléhajících mezistátnímu posuzování, kde je příslušným správním úřadem ministerstvo i v případě záměrů náležejících do sloupce B. Dále si ministerstvo může v jednotlivém případě posouzení záměru, ke kterému by jinak byl příslušný krajský úřad, s jeho souhlasem vyhradit. Oznámení zasílá správní úřad příslušný k posuzování (dále jen „příslušný úřad“) k vyjádření dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům. Současně zveřejňuje informaci o podaném oznámení a všeobecně srozumitelné shrnutí oznámení, které je jeho nedílnou součástí. K oznámení se může každý ve lhůtě patnáct dní ode dne zveřejnění písemně vyjádřit.

Charakteristickým rysem procesu posuzování je účast veřejnosti. Tato účast může mít řadu podob.

Zákon zakotvuje možnost každého vyjadřovat se v jednotlivých fázích procesu formou písemných připomínek, účastnit se veřejného projednání, popřípadě se účastnit navazujících správních řízení. Posledně uvedená možnost je však dána pouze občanským sdružením se specificky vymezeným předmětem činnosti. S uvedeným právem veřejnosti účastnit se procesu EIA je spojena povinnost příslušného správního úřadu zajistit zveřejnění jednotlivých dokumentů, které v průběhu procesu EIA vznikají, a tyto dokumenty veřejnosti v zákonem předepsaných lhůtách zpřístupnit. Způsob zveřejňování podrobně upravuje ustanovení § 16 zákona. Oproti stávající právní úpravě bude jedním z významných způsobů informování internet.

Další fází procesu EIA je zjišťovací řízení, které nebylo stávající právní úpravou do procesu posuzování zahrnuto. Zárodek zjišťovacího řízení obsahuje pouze ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. [244/1992](#) Sb. s tím, že zjišťovací řízení podle tohoto ustanovení má pouze omezenou úlohu. Podle nové právní úpravy je význam zjišťovacího řízení podstatně větší a toto řízení plní dvě základní funkce. Za prvé cílem zjišťovacího řízení je upřesnit rozsah informací, které mají být součástí dokumentace, a to se zřetelem na povahu konkrétního záměru nebo druhu záměru, faktory životního prostředí uvedené v § 2, které mohou být provedením záměru ovlivněny a současný stav poznatků a metody posuzování. Druhým úkolem zjišťovacího řízení je stanovit v případě záměrů uvedených v příloze č. 1 kategorii II, zda se bude posuzování provádět či nikoliv. Zjišťovací řízení provádí příslušný správní úřad na základě oznámení záměru, stanovisek k němu podaných a kritérií uvedených v příloze č. 2 k zákonu (např. charakteristika a umístění záměru).

Oznamovatel zajišťuje zpracování dokumentace a její předložení příslušnému správnímu úřadu, což představuje další krok procesu EIA. Podklady pro zpracování dokumentace tvoří oznámení, vyjádření dotčených subjektů (dotčených orgánů státní správy, dotčených samosprávních celků a dotčené veřejnosti) a závěry plynoucí ze zjišťovacího řízení. Struktura dokumentace a její náležitosti jsou vymezeny v příloze č. 4 k zákonu. Dokumentace musí mimo jiné zahrnovat údaje o záměru, o stavu životního prostředí v dotčeném území, komplexní charakteristiku a hodnocení vlivů záměru na obyvatelstvo a životní prostředí. Podobně jako v případě oznámení je nedílnou součástí dokumentace všeobecně srozumitelné shrnutí netechnického charakteru. Tato část slouží především té části veřejnosti, která nemá potřebné odborné znalosti a měla by tak ztíženou možnost se s obsahem dokumentace seznámit. Zpracování dokumentace zajišťuje oznamovatel a zpracovanou dokumentaci doručuje příslušnému úřadu v písemné a elektronické podobě. Je plně na odpovědnosti oznamovatele, komu zpracování dokumentace zadá. Odpovědnost za úplnost dokumentace a pravdivost údajů v ní uvedených nese v procesu EIA oznamovatel. Pokud příslušný úřad posoudí ve lhůtě 40 dní od jejího zveřejnění dokumentaci jako nevyhovující požadavkům zákona, vrátí ji oznamovateli k doplnění nebo přepracování spolu s upřesněním požadovaných náležitostí nebo si od něj vyžádá doplňující údaje. Příslušný úřad dokumentaci zveřejní na internetu a zašle k vyjádření dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávním celkům. K dokumentaci se může každý vyjádřit, a to písemně do třiceti dnů u příslušného úřadu. Náležitě zpracovanou dokumentaci příslušný úřad doručí zpracovateli posudku.

Posudek plní úlohu nezávislé expertízy, která se zaměřuje především na posouzení úplnosti a pravdivosti zpracované dokumentace a na posouzení řešení záměru s ohledem na jeho vlivy na životní prostředí. Nezávislost expertízy je zajištěna tím, že zpracování posudku zadává příslušný úřad, ovšem náklady na zpracování hradí oznamovatel. V tomto směru se nová právní úprava opět liší od stávající, podle které zadával zpracování posudku oznamovatel. Posudek může zpracovávat pouze osoba k tomu oprávněná. Oprávnění se vydává formou autorizace, kterou uděluje ministerstvo životního prostředí rozhodnutím ve správním řízení. Podrobnosti udělení autorizace jsou vymezeny v ustanovení § 19 zákona. Zpracovatel posudku zpracovává posudek na základě předložené dokumentace, oznámení a všech podaných vyjádření. Obsahové náležitosti posudku vymezuje příloha č. 5 k zákonu. Zpracovatel posudku zpracovává posudek sám nebo může dílčí podklady nechat

zpracovat jinými odborníky. Takové osoby (včetně zpracovatele posudku) se však nesměly podílet na zpracování oznámení nebo dokumentace, čímž je rovněž zajištěna nezávislost hodnocení. Vyhotovený posudek příslušný správní úřad zasílá oznamovateli a dotčeným správním úřadům a dotčeným samosprávným celkům. Současně posudek zveřejní na internetu a způsobem stanoveným v § 16 informaci o tom, kdy a kde je možné do něj nahlížet. Každý se může k posudku písemně vyjádřit. Pokud příslušný správní úřad obdrží nesouhlasné stanovisko k dokumentaci či posudku, musí zajistit jejich veřejné projednání, za účasti oznamovatele, zpracovatele dokumentace, zpracovatele posudku, zástupců dotčených správních úřadů a dotčených samosprávných celků a za účasti veřejnosti (§ 17).

Vydání stanoviska je závěrečnou fází procesu posuzování. Stanovisko vydává příslušný správní úřad na základě dokumentace, popřípadě oznámení, posudku, jehož součástí návrh stanoviska je, a jeho veřejného projednání a vyjádření podaných k uvedeným dokumentům. Náležitosti stanoviska jsou uvedeny v příloze č. 6 k zákonu. Stanovisko je odborným podkladem pro vydání rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů, například zákona č. [50/1976 Sb.](#), o územním plánování a stavebním řízení (stavební zákon). V řízení podle zvláštního právního předpisu tedy nelze vydat povolení či souhlas k realizaci záměru, pokud nebylo stanovisko k záměru vydáno, respektive proces posuzování vlivů na životní prostředí neproběhl. Negativní stanovisko, popřípadě omezující podmínky, které z něj vyplývají však nejsou pro správní úřad rozhodující v uvedeném řízení bezpodmínečně závazné. Správní úřad posuzuje stanovisko jako odborný podklad spolu s dalšími podklady, které si v průběhu řízení opatří, a pokud dojde k závěru, že záměr je vhodnější realizovat v podobě odlišné od podoby doporučené ve stanovisku EIA, může takto pozměněný záměr povolit. Ve svém rozhodnutí však musí zvolené řešení odůvodnit, stejně jako případné odchylky od stanoviska EIA. Platnost stanoviska je omezena na dva roky a může být na žádost oznamovatele o stejnou lhůtu prodloužena, a to i opakovaně.

Výše popsaný proces posuzování je modifikován pro případy posuzování záměrů s vlivy přesahujícími státní hranice. Pro toto tzv. mezistátní posuzování platí odchylky uvedené v hlavě II zákona (prodloužení lhůt, účast dotčeného státu, poprojektová analýza), a zejména úprava obsažená v mezinárodních smlouvách, jimž je Česká republika vázána. Mezistátní posuzování ovšem tvoří pouze zlomek z celkového počtu realizovaných procesů EIA.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [10 otázek pro ... Jana Jiráčka](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek - limity sdílení technického vybavení](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)